

Taalondersteuning in de praktijk

6 CONCRETE TIPS

Over de auteur

**AUDREY
VERHILLE**

is leerkracht Nederlands en taalondersteuning in het tweedekansonderwijs op CVO Gent. Ze is er ook coördinator taalontwikkeland lesgeven.

In het tweedekansonderwijs krijgen we een grote instroom van anders- en meertalige cursisten. Cursisten die rechtstreeks uit OKAN-klassen of NT2-lessen komen, zijn geen uitzondering. Het is de bedoeling dat deze cursisten binnen een aantal schooljaren hun diploma secundair onderwijs behalen, wat een grote uitdaging is. In het schooljaar 2018-2019 beslisten we op onze school om ons aanbod taalondersteuning flink uit te breiden. Het werd een zoekend proces dat zeker nog niet af is. Op basis van mijn ervaring als taalondersteuner presenteer ik jullie 6 concrete tips. Mijn persoonlijke ervaring situeert zich in het tweedekansonderwijs, maar de tips zijn zeker ook bruikbaar in het secundair onderwijs. Daarom zal ik vanaf nu het neutralere 'leerlingen' gebruiken in plaats van 'cursisten'.

Audrey Verhille

1

CREËER EEN WARM NEST

Leerlingen die taalsteun nodig hebben, komen dikwijls uit kwetsbare thuissituaties. Uit onderzoek blijkt bovendien dat de sociaal-economische status (SES) meer invloed heeft op de slaagkans van een leerling dan de thuistaal. Het is dus cruciaal dat je leerlingen zich goed voelen op school om hun studiestrategieën te verbeteren. Geef je leerlingen de ruimte om fouten te maken en te groeien. Praat ook over de thuissituatie van je leerlingen. Probeer in dat verband ook een positieve houding aan te nemen ten opzichte van de thuistaal. Wanneer je de thuistaal erkent in de klas, zal dat positieve effecten

hebben op het verwerven van Nederlands en de studieresultaten in het algemeen. Je kan bijvoorbeeld leerlingen met dezelfde thuistaal in groepjes laten samenwerken zodat ze elkaar kunnen helpen. Meer weten hierover? Lees dan het artikel over functioneel meertalig leren in *Fons 7* of check de website meertaligheid.be.

2

LEER JE LEERLINGEN KENNEN EN GEEF FEEDBACK

Hoe meer informatie je hebt over je leerlingen, hoe doelgerichter je aan de slag

kan gaan. Verzamel alle informatie die je hebt over de talige noden van je leerlingen. Denk aan een taalportfolio waarin je de vorderingen van je leerlingen kan bijhouden. Geef je leerlingen ook regelmatig feedback zodat ze weten waaraan ze nog moeten werken. Situeren de problemen zich vooral bij mondelinge of schriftelijke vaardigheden, heeft je leerling vooral moeite met woordvolgorde of werkwoordsvormen, of liggen de uitdagingen elders? Hou bij je feedback steeds rekening met welke stappen je leerlingen moeten zetten om het beoogde doel te bereiken.

3

ZET IN OP SCHOOLTAAL

Leerlingen die uit OKAN of NT2 komen, hebben voornamelijk geoefend op dagelijks taalgebruik. Zich uitdrukken in alledaagse, concrete situaties vormt geen probleem meer. Daar moet je dus ook minder aandacht aan besteden als leerkracht taalondersteuning. Het grote struikelblok voor je leerlingen is de abstractere schooltaal. Dat zijn bijvoorbeeld woorden als *oorzaak, besluit en aanwezigheid*. Deze woorden kunnen de leerlingen in elk vak gebruiken. Maar ook specifieke vaktaal zoals *spijsvertering, loodrecht en middeleeuwen* kunnen als Chinees (of Nederlands) klinken voor je leerlingen. Ga dus actief aan de slag met deze woorden met behulp van woordenlijsten, voorbeeldzinnen, afbeeldingen, ... Idealiter werk je zo concreet en authentiek mogelijk, onder andere door aan de slag te gaan met materiaal van je collega-leerkrachten. Wat mij meteen brengt bij de volgende tip...

4

SLUIT ZOVEEL MOGELIJK AAN BIJ DE VAK- INHOUDEN VAN JE COLLEGA'S

Door te werken met teksten en opdrachten uit andere vakken verhoog je de motivatie van je leerlingen. Ze zien in dat ze talige vaardigheden nodig hebben om te slagen, ook voor vakken als geschiedenis of natuurwetenschappen. Probeer daarom in nauw contact te staan met je collega's. Wanneer je lesmateriaal van andere vakken ter beschikking hebt, kan je bijvoorbeeld een moeilijke tekst gebruiken om leesstrategieën te oefenen, om woorden te verklaren en om een samenvatting

te maken. Je kan ook aan je collega's vragen om schriftelijke taken door te sturen. Door in de taalondersteuning te werken aan een schrijftaak help je de leerling en verminder je de frustraties van een slecht geschreven tekst bij de collega's. Twee vliegen in één klap!

5

GEBRUIK DE GOUDMIJN ARCHIEF VOOR ONDERWIJS

Het missen van bepaalde voorkennis is een veelvoorkomend probleem bij meertalige leerlingen. Daarom kan je de taalondersteuning onder andere richten op preteaching en/of verlengde instructie. Wil je als leerkracht taalondersteuning werken aan een onderwerp waar je weinig vanaf weet? Ga dan eens grasduinen op het Archief voor Onderwijs. Dit gratis platform bevat een schat aan audiovisueel materiaal over alle mogelijke onderwerpen. Je kan onder andere zoeken op sleutelcompetentie en hapklare collecties bekijken. Soms staan er ook concrete lestips vermeld bij de fragmenten. Je kan bijvoorbeeld starten vanuit een beeldfragment en daarna inpikken op woordenschat, en er een schrijf- en/of spreekopdracht aan koppelen.

6

ZET IN OP ZELFRED- ZAAMHEID

Het ultieme doel is natuurlijk dat je leerlingen de taalondersteuning uiteindelijk niet meer nodig hebben. Leer je leerlingen daarom strategieën aan waarmee ze zelf aan de slag kunnen. Een klassieker zijn de woordverklaringsstrategieën waarbij

je leerlingen verschillende methodes leren om de betekenis te achterhalen van woorden die ze niet kennen. Voor de vaardigheden schrijven en spreken kan je werken met schrijf- en spreekkaders. Zulke kaders bestaan voor verschillende tekstsoorten, zoals een verslag, een betoog of een presentatie. Wanneer je leerlingen een bepaalde tekstsoort onder de knie hebben, kunnen ze geleidelijk aan proberen om zonder kader te werken. Daarnaast zijn schematiseren en samenvatten ook zeer belangrijke vaardigheden die je leerlingen in elk vak kunnen gebruiken.

Je wil dus met je lessen taalondersteuning het leerproces gemakkelijker maken voor zowel je leerlingen als je collega-leerkrachten. Om dat te bereiken start je door maximale ondersteuning aan te bieden aan je leerlingen, waarna je ze leert ze om stapje voor stapje op eigen taalbenen te staan.

*Op zoek
naar
bruikbaar
materiaal?*

*Op Fons+
vind je
enkele tips.*